

ลักษณะของผู้หน้านันทนาการ

กล่าวนำ

ผู้หน้านันทนาการ คือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้ากลุ่มที่คอยชักจูง ให้คำแนะนำ และให้บริการช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อสมาชิกในกลุ่มต้องการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการ รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมทำกิจกรรมนันทนาการดำเนินการไปได้ ถือเป็นหน้าที่สำคัญของผู้หน้านันทนาการ นอกจากนี้ ยังเป็นบุคคลที่จำเป็นต้องมีทักษะที่ได้รับการสั่งสมมาในระดับสูงที่มีได้มาจากการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมาจากประสบการณ์ด้วยเช่นกัน

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ทำให้กิจกรรมนันทนาการมีความสำคัญและจำเป็นเพิ่มมากขึ้น และจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างรวดเร็วนี้ อาจนำมาทั้งวิกฤตและโอกาส ซึ่งในช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ความรู้หรือความเจริญก้าวหน้าอาจเป็นไปได้ว่าจะประสบความสำเร็จอย่างไม่มั่นคงนัก จึงถึงเวลาที่ผู้หน้านันทนาการในชีวิตและกิจกรรมประเภทต่าง ๆ จำเป็นต้องละทิ้งความสำเร็จจากเมื่อวันวาน และต้องก้าวความฝันใหม่ไปสู่ความเป็นจริงให้จงได้ ดังที่ Kraus (1984) ได้กล่าวว่า "ผู้มีภาวะผู้นำต้องเป็น สามารถรับรู้โอกาส และต้องหลีกเลี่ยงให้ไกลจากความคิดของการมองโลกในแง่ร้าย" นี้ คือความต้องการผู้มีภาวะผู้นำที่เต็มไปด้วยความคิดความอ่าน ความกล้าหาญ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้นำที่ต้องสามารถบริหาร และทำความเข้าใจทัศนคติ รูปแบบพฤติกรรม และวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนส่งผลกระทบต่อความสนใจ และการประกอบกิจกรรมนันทนาการของคนในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้หน้านันทนาการ ทัวไปหรือผู้หน้านันทนาการเพื่อการฝึกอบรมก็ตาม

คำว่า ผู้หน้านันทนาการกับผู้หน้านันทนาการเพื่อการฝึกอบรม หากพิจารณาจากคำที่เขียน จะเห็น ได้ว่า มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คำแรกจะหมายรวมถึงคำที่สองด้วย คำแรกอาจหมายถึงผู้นำ นันทนาการ การแบ่งชนิดของผู้หน้านันทนาการโดยอาศัยการแบ่งชนิดของกิจกรรมนันทนาการเป็นหลัก เช่น เป็นผู้นำกิจกรรมนันทนาการในชนิดศิลปหัตถกรรม หรือเป็นผู้นำกิจกรรมนันทนาการในชนิดเกม และกีฬา ฯลฯ ส่วนคำที่สอง ผู้หน้านันทนาการเพื่อการฝึกอบรม เป็นการแบ่งชนิดของผู้หน้านันทนาการ โดยอาศัยวัตถุประสงค์ของการไปทำหน้าที่เป็นผู้หน้านันทนาการในการฝึกอบรมเป็นหลัก อาจมีการแบ่ง ประเภทของผู้หน้านันทนาการเพื่อการฝึกอบรมออกเป็นประเภทย่อยได้อีก เช่น ผู้หน้านันทนาการเพื่อ การฝึกอบรมการเป็นผู้นำเกม หรือ ผู้หน้านันทนาการเพื่อสร้างความคุ้นเคยในกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือเรียกกันว่า ผู้นำกิจกรรมนันทนาการเพื่อละลายพฤติกรรม (Ice Braking Leaders) เป็นต้น ไม่ได้ ระบุเจาะจงลงไปว่าเป็นผู้หน้านันทนาการในชนิด/ประเภทกิจกรรมนันทนาการใด

ความแตกต่างระหว่างผู้หน้านันทนาการกับผู้หน้านันทนาการเพื่อการฝึกอบรม

แม้ว่านันทนาการในประเทศไทยจะมีประวัติความเป็นมาย้อนไปในประวัติศาสตร์ไทย นับตั้งแต่อาณาจักรสุโขทัยซึ่งก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 1781 เป็นต้นมา ที่นับว่ายาวนาน โดยการสังเกตจากการจัดกิจกรรมนันทนาการ

ในชนิดและประเภทต่าง ในสถานที่และในช่วงเวลาหรือเทศกาลต่าง ๆ ที่ผ่านมา เช่น ประเพณีลอยกระทง ที่เดิมเชื่อกันว่าเริ่มมีมาแต่สมัยสุโขทัย (แต่ปัจจุบันฐานว่าไม่น่าจะเก่ากว่าสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยอ้างอิงหลักฐานจากภาพจิตรกรรมสร้างกระทงแบบต่าง ๆ ในสมัยรัชกาลที่ 1 (แหล่งที่มา http://th.wikipedia.org/wiki/Loy_Krathong) ในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหง โดยนางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ ที่เกิดในรัชกาลพญาเลอไท กษัตริย์องค์ที่ 4 แห่งราชวงศ์พระร่วงสุโขทัย บิดาเป็นพราหมณ์ชื่อ โชติรัตน์ มีราชทินนามว่า พระศรีมหาเสถียร รัชมหาราชในตำแหน่งปุโรหิต มารดาชื่อ เรวดี ซึ่งภายหลังจากนางนพมาศได้ถวายตัวเข้ารับราชการใน ราชสำนักสมเด็จพระร่วงเจ้า เป็นผู้ประดิษฐ์กระทงขึ้นครั้งแรก ในพระราชพิธีที่เรียกว่า พระราชพิธี จองเปรี๊ยะลอยพระประทีป หลังจากทีนางได้เข้าไปถวายตัวอยู่ในวังได้ห้าวันก็ถึงพระราชพิธีดังกล่าว นางได้คิดประดิษฐ์โคมเป็นรูปดอกบัวโกมุทบาน ซึ่งเป็นดอกบัวพิเศษที่บ้านในเวลากลางคืน เพียงปีละครั้งในวันดังกล่าว (บ้างก็ว่า นางนพมาศได้นำดอกโคทม ซึ่งเป็นดอกบัวที่บ้านเฉาะวันเพ็ญ เดือนสิบสองมาใช้ใส่เทียนประทีป-ยังต้องการการอ้างอิง) นำไปถวายพระร่วงเจ้า เป็นที่โปรดปราน ของพระร่วงเจ้ามาก พระองค์มีพระราชดำรัสว่า "แต่นี้สืบไปเบื้องหน้าโดยลำดับ กษัตริย์ในสยาม ประเทศถึงกาลกำหนดนักขัตฤกษ์ วันเพ็ญเดือน ๑๒ ให้นำโคมลอยเป็นรูปดอกบัว อุทิศสักการบูชา พระพุทธบาทนัมมทานที トラบเท่ากัลปาวสาน" ด้วยเหตุ เราจึงเห็นโคมลอยรูปดอกบัวปรากฏ มาจนปัจจุบัน (แหล่งที่มา <http://th.wikipedia.org/wiki/นางนพมาศ>) จากที่กล่าวข้างต้น อาจถือ ได้ว่า นางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ เป็นผู้นำนันทนาการคนแรก เพราะนางเป็นผู้ทำให้ผู้เข้าร่วม ในพระราชพิธีจองเปรี๊ยะลอยพระประทีป โดยเฉพาะพระร่วงเจ้าเกิดความประทับใจ

ผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรมมีความแตกต่างจากผู้นำนันทนาการทั่วไปอย่างไรนั้นคำตอบง่าย ๆ ก็อาจจะเห็นว่า ผู้นำนันทนาการทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันไม่มากนัก หรืออาจ เป็นกลุ่มบุคคลเดียวกันก็ได้ เพียงแต่ไปทำหน้าที่กันคนละสถานที่ หรือคนละจุดมุ่งหมาย เช่น การฝึกอบรมมักจะมีการจัดในสถานที่ที่เป็นอาคาร มีวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร ขององค์กร/หน่วยงาน และมีการนำกิจกรรมนันทนาการไปใช้ในการสร้างความคุ้นเคยกันระหว่าง ผู้เข้ารับการอบรมที่มาจากต่างสถานที่ ต่างองค์กร/หน่วยงาน หรือต่างฝ่ายในองค์กร/หน่วยงาน เดียวกัน เพื่อสร้างความผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวลว่าจะต้องมารวมอยู่ในกลุ่มคนแปลกหน้า หรืออาจเป็นการนำกิจกรรมนันทนาการมาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาบุคลากรโครงการนำกิจกรรมเชือก (Ropes challenge course) มาใช้ในการสร้างความไว้วางใจในกลุ่มผู้ร่วมงาน เป็นต้น

ความสำคัญของผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรม

ผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรมเป็นผู้หนึ่งที่มีความสำคัญและมีส่วนช่วยในการที่จะทำให้การฝึกอบรมในโครงการใดก็ตามประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ด้วยดี โดยเฉพาะโครงการฝึกอบรมการสร้างทีมที่ดีด้วยแล้ว ไม่ใช่จะนำใครก็ได้มาจัดเพียงแค่งานฝึกอบรมครั้งนั้น ๆ เสร็จสั้นลงไปเท่านั้น เพราะโครงการฝึกอบรมการสร้างทีม (Team building Event) ไม่เหมือนโครงการ ฝึกอบรมทั่วไป โครงการฝึกอบรมเพื่อการสร้างทีมที่จะประสบความสำเร็จได้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งผู้นำนันทนาการด้วยจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะของทีมตลอดเวลา

การที่บุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะทีมได้ต้องผ่านกระบวนการสร้างอารมณ์และบรรยากาศที่จะรวมกันเป็นทีม คือหัวใจ ถ้าคนที่ผ่านกระบวนการนี้ร่วมกันมาก่อนก็จะง่ายขึ้น ร่วมกันมีได้หมายถึงต่างคนต่างทำแล้วค่อยมารวมกัน แต่ถ้าคนทั้งหมดหรือบางคน ยังไม่ผ่านกระบวนการ ร่วมกันมาก่อน อันนี้ยาก แต่ก็ไม่น่าจะจนเกินไปในกรณีนี้บุคคลจะต้องมีรูปแบบกระบวนการเร่งปฏิริยาของทีมให้มือออกมาในเวลาที่ต้องการ การที่จะเร่งปฏิริยานี้มันก็ต้องใช้ยา (บ้า ๆ บอ ๆ) เข้าช่วย ซึ่งยาตัวนี้หมายถึงวิธีการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความร่วมมือกับผู้นำนันทนาการ เพื่อการฝึกอบรมซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการใช้วิธีการดังกล่าว อาจมีบางคนที่สามารถใช้ยา (บ้า ๆ บอ ๆ) ได้อย่างชะงัด แต่ถ้าพิจารณาให้ได้อย่างถึถ้วนแล้ว จะพบว่าบางคนที่ว่า นั้น "กำลังสอนเกม มิใช่สอนเด็ก" (ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ์,2546) เพราะผู้นำนันทนาการเพื่อการ ฝึกอบรมที่ดีต้องทราบวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมคืออะไร เมื่อทราบแล้วก็ต้องพิจารณาคัดสรร กิจกรรมนันทนาการมาใช้ เพื่อช่วยสร้างเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นหนทางที่จะนำไปสู่การ บรรลุ วัตถุประสงค์นั่นเอง ดังนั้น ถ้าจะพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ ไม่ใช่ใครจะให้ก็ได้ การให้ยา ให้ตามอาการด้วยนะ ไม่ใช่ว่าจะให้ยาอะไรก็ได้ แล้วจะได้ผลตามที่ต้องการ ถ้าให้ยาไม่ถูก คนก็อาจ ตายได้ และแน่นอน แทนที่ โครงการฝึกอบรมการสร้างทีมจะได้ผลตามที่เรต้องการกลับกลายเป็นเกิด ผลร้ายได้ คือได้ในสิ่งที่ไม่ต้องการ และสิ่งที่ต้องการกลับไม่ได้ เป็นการเสียทั้งเวลาและงบประมาณไป โดยใช้เหตุ

สิ่งสำคัญที่สุดในการทำให้โครงการฝึกอบรมการสร้างทีมประสบผลสำเร็จ คือการที่ทุกคนทุกฝ่ายต้องดูแลผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดีด้วยความเอาใจใส่ ถ้าเราเป็นผู้จัดงาน เราจะต้องทำให้ คนที่มาร่วมงานทำ กิจกรรมทุกอย่างด้วยความสมัครใจและสนุกที่จะทำถึงแม้บางอย่างมันจะบ้า บอ ๆ แต่เขาก็เต็มใจทำและสนุกที่จะทำอย่างไมเคอะเขิน ไม่ใช่พอเจอกันก็บอกให้ทำอย่างโน้นอย่างนี้ จักก็เป็นอันเสร็จ ทำได้ตามบทหรือ สคริปต์ (Script) อย่างอื่นจะเป็นอย่างไรก็ตาม สคริปต์แล้ว ในการจัดโครงการฝึกอบรมการสร้างทีม ผู้นำ นันทนาการจะต้องสร้างบรรยากาศสร้างอารมณ์มณให้ทุกคนมีจิตใจเป็นหนึ่งเดียวและพร้อมที่จะทำกิจกรรม แห่งความสามัคคีร่วมกัน หากทำได้ตามนี้โครงการการฝึกอบรมการสร้างทีมจะเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ ทรงพลัง สามารถสร้างประสบการณ์ของแบรนด์ (Brand Experience) และ ความสัมพันธ์กับแบรนด์ (Brand Rel ให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ได้อย่างมหาศาลทีเดียว

สรุปง่าย ๆ คือ โครงการฝึกอบรมการสร้างทีมค่อนข้างจะมีความลึกซึ้งกว่าโครงการอื่น ๆ อยู่พอสมควร เพราะโครงการอย่างอื่นจะเป็นการสร้างภาพให้เป็นข่าว สร้างสถานการณ์ต่าง ๆ มา เพื่อให้คนรับรู้ ว่าสินค้าของคุณยังมีตัวตนอยู่ในโลกนี้

ส่วนโครงการฝึกอบรมการสร้างทีมจะมีความหมายที่ลึกซึ้งเพิ่มเติมขึ้นมาจากโครงการอื่น คือการสร้าง ภาพ สร้างสถานการณ์ให้สินค้าหรือสิ่งที่เป็นเป้าหมายวัตถุประสงค์ให้เข้าไปตราตรึงอยู่ในหัวใจของลูกค้าโดย ผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วม ร่วมด้วยช่วยคิด ร่วมด้วยช่วยกันทำระหว่าง ลูกค้าและตัวผลิตภัณฑ์ โดยทำ ให้ลูกค้ามีความรู้สึกที่ว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ เป็นครอบครัว เดียวกัน เป็นหุ้นส่วนหนึ่งของ ผลิตภัณฑ์ เป็นผู้ดูแลความเป็นไปของผลิตภัณฑ์ ทำให้ลูกค้ามีความรู้สึก ว่า ลูกค้าเป็นผู้พันผลิตภัณฑ์นี้ขึ้นมา กับมือของลูกค้าเอง นี่เป็นสิ่งสำคัญที่โครงการฝึกอบรมการสร้างทีม จะสื่อออกไปเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ประทับอยู่ใน หัวใจของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายทุก ๆ คน

ลักษณะของผู้หน้านันทนาการ

ผู้หน้านันทนาการในหัวข้อนี้หมายถึงผู้หน้านันทนาการทั่วไปที่มีหน้าที่ในการให้บริการนันทนาการ ที่มีประสิทธิภาพแก่สาธารณชนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประชาชนคนไทยทั่วไป

ในต่างประเทศ ผู้หน้านันทนาการจะปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ผู้ประสานงานนันทนาการ (Recreation Coordinator) ผู้ให้คำปรึกษาทางนันทนาการ (Recreation Supervisor) หรือผู้จัดการโครงการ นันทนาการ (Program Manager) ทำการจัดโครงการนันทนาการ กิจกรรมหรือการให้บริการ แนะนำ และ/หรือนำกิจกรรมของโครงการ สร้างดำเนินการ คอยดูแลผู้เข้าร่วมกิจกรรม และปฏิบัติหน้าที่ ในงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยผ่านการให้คำปรึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และแสดงถึงความมีภาวะผู้นำ

สำหรับในประเทศไทย การให้บริการนันทนาการแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั่ว ๆ ไป มักจะเป็น การทำหน้าที่เป็นผู้นำกิจกรรมนันทนาการประเภทสร้างความสนุกสนาน เช่น เกม ร้องเพลง หรือ การแสดงเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สร้างความตลกขบขันจากการแสดงของผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคน แม้จะมี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้มีหลากหลายประเภท แต่ยังไม่สามารถจัดให้มีขึ้นอย่าง ครบถ้วนหรืออย่างหลากหลายได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น มีผู้นำที่มีความสามารถในกิจกรรมนันทนาการชนิดและประเภทต่าง ๆ จำนวนน้อย ผู้ที่มีความสามารถและจิตอาสายังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับความจำเป็นและความต้องการ การขาดความรู้ความ แท้จริงของผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดให้บริการนันทนาการ จากปัญหาและอุปสรรคส่วนหนึ่งดังกล่าว ทำให้นำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมความตระหนักในคุณค่าของ นันทนาการที่มีโอกาสเกิดขึ้นในระดับน้อยมาก แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าในประเทศไทยไม่มีคนที่มีความสามารถนันทนาการอยู่เลย ดังนั้น จึงถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาผู้หน้านันทนาการในประเทศ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและเจตคติที่จะสามารถดำเนินการจัดให้บริการนันทนาการที่มี คุณภาพ ครบถ้วนสมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

การศึกษาในสาขาวิชานันทนาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนันทนาการศึกษา (Leisure Studies) เป็น การศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาบัณฑิต ในต่างประเทศมีการดำเนินการจัดกันมานานอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในประเทศไทยจะเริ่มมีการให้การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในสาขานันทนาการมาบ้างในบางสถาบันการศึกษา แต่ความสมบูรณ์ครบถ้วนของหลักสูตรอาจอยู่ในสภาวะ ที่ไม่ค่อยดีมากนัก

อาจเป็นเพราะความพร้อมหลายประการที่ไม่สมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นคุณวุฒิของผู้สอน การศึกษาค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาอย่างจริงจัง ที่ถือว่ายังไม่เพียงพอ

บัณฑิตและมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานันทนาการปัจจุบัน ได้ไปปฏิบัติหน้าที่ ในหน่วยงานภาครัฐกิจที่เรียกกันเป็นภาษาอังกฤษว่า ออร์แกไนเซอร์ (Organizer) รับผิดชอบ ที่เกี่ยวข้อง กับนันทนาการ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความคุ้นเคย ลดหรือผ่อนคลายความวิตกกังวล และสร้างความสนุกสนานให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มารับการฝึกอบรม หรือมาร่วมกิจกรรม หน่วยงานภาครัฐกิจจัดให้บุคลากรได้มีโอกาสผ่อนคลายความเครียดจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาเท่านั้น ดังนั้น ลักษณะของผู้หน้านันทนาการของประเทศในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและความสามารถ ส่วนบุคคลของผู้หน้าเป็นส่วนใหญ่

เช่น เป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน พุดเก่ง สามารถพูดและจัดกิจกรรมให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดอารมณ์ขัน จึงสรุปได้ว่าหน้าที่หลักของผู้นำนันทนาการโดยทั่วไป ควรมีดังต่อไปนี้

1. ควบคุมดูแลผู้เข้าร่วมกิจกรรมและอาสาสมัครในโครงการ กิจกรรม และ/หรือสิ่งอำนวยความสะดวกทางนันทนาการ
2. รักษากฎระเบียบข้อบังคับของโครงการ
3. เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมในกิจกรรมพิเศษหรือกิจกรรมทัศนศึกษาของโครงการ
4. ให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการพัฒนาโครงการและกำหนดการหรือตารางเวลากิจกรรม
5. พัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลการตลาดและการส่งเสริมการขายและเหลือสาธารณชนเกี่ยวกับคำถามและปัญหา
6. ทำการเปิด ปิด ดูแลให้ความมั่นใจ และรักษาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของโครงการให้มีความปลอดภัย; ควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับความปลอดภัย; การปฐมพยาบาลเมื่อจำเป็น
7. เก็บรักษาข้อมูลรายงานและเตรียมเอกสารรายงานการดูแลรักษา
8. เข้าร่วมการประชุมและการฝึกอบรมก่อนเข้ารับตำแหน่งและขณะในงาน .
9. ปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายหรือระดับใกล้เคียงกัน

ลักษณะของผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรม (แหล่งที่มา : <http://dc37.dawsoncol-lege.qc.ca/crlt/>)

ผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรม นอกจากจะต้องมีลักษณะของผู้ เพื่อให้การฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมด้วยดี จึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. สามารถวิเคราะห์และพัฒนาแผนกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ของการนำ นันทนาการไปใช้ในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของกลุ่มผู้รับการอบรมได้
2. สามารถวางแผนและนำโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ของการนำ นันทนาการไปใช้ในการฝึกอบรม รวมทั้งสามารถจัดการด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายได้ด้วย
3. สามารถประเมินความสำเร็จของโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ของการนำ นันทนาการไปใช้ในการฝึกอบรมได้
4. สามารถนำกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ของการนำนันทนาการไปใช้ในการฝึกอบรมได้ทั้งกลุ่มผู้รับการอบรมที่มีขนาดเล็กและกลุ่มที่มีขนาดใหญ่
5. สามารถจัด events ต่าง ๆ ได้
6. สามารถพูดต่อหน้าและพูดจูงใจให้กลุ่มผู้รับการอบรมให้ความร่วมมือในการประกอบกิจกรรมนันทนาการที่เตรียมมาได้

เทคนิคในการเป็นผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรม

ผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรมควรมีเทคนิคในการเป็นผู้นำ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้ให้คำแปล คำว่า เทคนิค ว่า "ศิลปะ หรือกลวิธี เฉพาะวิชานั้น ๆ" ซึ่งคำว่า ศิลปะ นั้น แปลว่า ฝีมือ หรือ การทำให้วิจิตรพิสดาร และ คำแปลของคำว่า กลวิธี (อ่านว่า กนละ) ว่า "วิธีพลิกแพลง โดยอาศัยความรู้ความชำนาญ" ดังนั้น ผู้นำ นันทนาการเพื่อการฝึกอบรมจึงควรเป็นผู้ที่มีฝีมือ รู้จักวิธีและสามารถพลิกแพลงความรู้ความสามารถ และทักษะของการเป็นผู้นำนันทนาการ โดยอาศัยความรู้ความชำนาญ ดังที่ได้กล่าวแต่ต้นว่า ต้องอาศัยประสบการณ์มากกว่าที่จะได้รับมาจากการศึกษา มาทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำนันทนาการ เพื่อการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การประชุมเพื่อฝึกอบรมในครั้งนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมาย

ผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพจึงควรมีทักษะตามหลักการและเทคนิคในการเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ
2. การรับมือกับผู้รับบริการอย่างมีชั้นเชิง
3. การตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็วและสงบนิ่ง

จิระวัฒน์ ศิริจารูวงศ์ (2546) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะบางประการของการเป็นผู้นำนันทนาการดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพ คือ ลักษณะเฉพาะบางประการซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนไม่เหมือนกัน ดังนั้น บุคลิกภาพที่ดีของแต่ละบุคคลจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ในโลกแห่งความเป็นจริงไม่มีบุคคลใด ที่มีบุคลิกภาพที่ดีพร้อมสมบูรณ์จนไม่ต้องปรับปรุง อนึ่ง ผู้นำนันทนาการจะมีบุคลิกภาพที่ดี และเป็นที่ยอมรับ ย่อมเป็นที่ยอมรับของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนบุคคลในสังคมด้วย ทั้งนี้ต้องอาศัยการวางตัวเป็นสิ่งสำคัญ การควบคุมความประพฤติ และพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในขอบธรรมเนียม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ส่วนบุคลิกภาพและการปรับตัวทั่ว ๆ ไปของผู้นำนั้นแบ่งออกได้ดังนี้

1.1 ความสามารถที่จะควบคุมตัวเองให้อยู่ในอาการสงบ ผู้นำที่มีชั่วโมงการนำน้อยจะมี รู้สึกตื่นเต้น อาการจะเริ่มแสดงออกตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าไปนำกิจกรรม มือหรือเสียง บางครั้งจะพูดอะไรก่อนหลังลืมไปหมด พูดผิด พูดถูก เป็นต้น ดังนั้น ทำได้โดยอาศัยชั่วโมงในการนำกิจกรรมให้มาก ๆ ก่อนนำกิจกรรมทดลองหายใจลึก ๆ สัก 2 - 3 ครั้ง การควบคุมอารมณ์อาจฝึกหัด ใจให้สงบ โดยเฉลิยแล้วอาการตื่นเต้นอาจหายได้ในเวลา 3-5 นาที ถ้าไม่หายแสดงประสบการณ์ต้องพยายามฝึกต่อไป

1.2 ความกระตือรือร้น ผู้นำทุกคนควรมีความกระตือรือร้นเป็นสิ่งสำคัญ แสดงถึงความขยัน ความคล่องแคล่ว ความชำนาญ ความกระปรี้กระเปร่า อาจกปรกิริยาท่าทางดูกระชุ่มกระชวยที่ พอเหมาะพอควร ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความกระตือรือร้นตามไปด้วย อนึ่ง อุปสรรคของความ กระตือรือร้นอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ อาทิ สุขภาพอนามัยของผู้นำ เช่น การเจ็บป่วย เป็นไข้หวัด หรือการไอเจ็บคอ ปัญหาทางบ้าน

การอดนอน การดื่มของมึนเมามากเกินไป ฯลฯ ดังนั้น ผู้นำควรควบคุมตนเองให้ดี และทำจิตใจให้เบิกบานอยู่เสมอ

1.3 ความพร้อมที่จะติดต่อและสื่อความหมายกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้นำต้องมีความพร้อมในการติดต่อสื่อความหมาย และประสานกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ เช่น การใช้สายตามอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในระดับสายตาด้วยกัน การชวนคุยหรือถามข้อสงสัย หรือปัญหาต่าง ๆ การให้ ความเป็นกันเอง แสดงความสนใจ ในความคิดเห็น หรือปัญหาข้อซักถามของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ฯลฯ

1.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้นำจะต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ว่าวิชาความรู้ความสามารถต่าง ๆ การเตรียมอุปกรณ์เทคนิคการถ่ายทอดจะช่วยให้ผู้นำไม่เกิดความประหม่าตื่นเต้นถึงแม้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีวัยสูงกว่าก็ตาม

2. เสียง จังหวะ และลีลาในการพูด เสียงของผู้นำที่ดีเปรียบได้เหมือนกับการพูดแบบมีวิญญานในน้ำเสียง กล่าวคือ มีเสียงดังฟังชัด ถ้อยคำที่ถูกต้อง เข้าใจการออกเสียงพูดให้เป็นประโยคการเน้นเสียงตามจังหวะของเนื้อความ การเว้นวรรคระหว่างพยางค์ ระหว่างประโยคประสานกันการพูดที่มีระดับเสียงสูงต่ำ ไม่ราบเรียบตลอดเวลา การพูดจะดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าและควรเป็นคำพูดที่สุภาพ

3. ภาษาที่ใช้ ภาษาที่ใช้ในการพูดนั้นผู้นำควรพิจารณาหาคำพูดที่ถูกต้องตามกาลเทศะ ตลอดจนการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับคนฟัง และไม่เป็นภาษาที่ไวต่อความรู้สึก ซึ่งประกอบด้วย

3.1 ลักษณะของภาษาที่ใช้ ผู้นำที่ดีควรทราบถึงวิวุฒิ และคุณวุฒิของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จะได้ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง เช่น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีวิวุฒิและคุณวุฒิน้อย ภาษาที่ใช้ไม่ควรเป็น ภาษาวิชาการมากเกินไป คำบางคำมีความหมายซับซ้อนควรถอดออกมาเป็นคำพูดซึ่งฟังเข้าใจง่ายหรือถ้าผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีวิวุฒิ หรือคุณวุฒิสูงก็ไม่จำเป็นต้องอ้อมอ้อม หรืออธิบายอะไรมากมายจนเกิดความรำคาญได้

3.2 ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ผู้นำควรสรรหาภาษาที่เหมาะสมกับสมัยนิยมและเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งพิจารณาถึงว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีรสนิยม ค่านิยมอย่างไร ทำงานในองค์กร หน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ บริษัท ชาวบ้านหรือชาวนา เป็นต้น

3.3 ความกระชับของภาษาที่ใช้ ผู้นำไม่ควรพูดคำที่มีความหมายคลุมเครือ ภาษาที่ไม่บ่งบอกความหมายชัดเจน หรือคำที่ค่อนข้างจะใช้ภาษาฟุ่มเฟือยมาก เช่น สิ่งเหล่านี้ก็มีแต่ลดน้อยถอยหด หดสั้น หรือถ้าคุณทำไปคุณจะทำลำบาก ยากเย็น แสนแซ่ญ ทุกข์ทรมานมาก ฯลฯ

3.4 ความสามารถในการเลือกใช้คำที่ไม่ซ้ำซากน่าเบื่อ ผู้นำต้องระมัดระวังเรื่องการใช้คำพูดที่ซ้ำซาก น่าเบื่อ ไร้สาระ เช่น เอ้อ อ้า อ คำพูดวกวน หรือพูดซ้ำบ่อย ๆ ตัวอย่างคำว่า นะครับ นะฮะ แล้วก็ครับ ๆ มันอันนี้ อันต่อไปนี่ ฯลฯ ผู้นำที่ดีควรอัดเทปหรือให้เพื่อนชี้ข้อผิดพลาดเหล่านี้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จะทำให้เป็นผู้นำที่ดีได้ในอนาคต

3.5 การก่อให้เกิดภาพพจน์มีชีวิตจิตใจ ผู้นำควรใช้ภาษาที่ง่าย และก่อให้เกิดภาพพจน์ต่าง ๆ อันเป็นแนวทางนำไปสู่วัตถุประสงค์ของผู้นำได้ง่าย เช่น การยกตัวอย่างต้องให้เห็นจริงเพื่อให้เกิดภาพอย่างชัดเจน

4. อากัปกิริยาท่าทาง บุคลิกภาพที่ดีของผู้นำต้องประกอบด้วย อากัปกิริยาท่าทางที่ดีด้วยซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเชื่อมั่นในตัวของผู้นำ ตลอดจนการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นต้น ซึ่งพอจะยกตัวอย่างอากัปกิริยาท่าทางได้ดังนี้

4.1 ลักษณะการยืน การทรงตัว ผู้นำที่ดีไม่ควรยืนหลังค่อม ไหล่ตก คล้ายกับคนซีโรคซึ่งควรยืนปกติให้น้ำหนักตัวลงบนเท้าทั้งสองข้างเท่า ๆ กัน ยึดตัวให้ตรงและเข็ดหน้าเล็กน้อยอย่าก้มหน้าเมื่อพูดไป อาจพักขาข้างใดข้างหนึ่งได้ อนึ่ง ผู้นำไม่ควรยืนอยู่นานเกินไป ควรเปลี่ยนอิริยาบถเป็นเดินบ้าง

4.2 การเคลื่อนไหว ผู้นำที่ดีควรมีความเคลื่อนไหว กิริยาท่าทางต่าง ๆ อย่างช้า ๆ และมีขอบเขต ข้อบกพร่องที่มักพบในการเคลื่อนไหวอิริยาบถ คือ การเดินไปมาอย่างลุกี้ลุกกลน การไม่เดินหรือไม่เคลื่อนไหวเลย และการเอียงไหล่ หรือลำตัวซ้ายขวาตลอดเวลา ซึ่งอาจเกิดจากความประหม่า

4.3 การใช้ท่าทางประกอบ ผู้นำนั้นนอกจากจะใช้คำพูดให้เป็นธรรมชาติและดึงดูดความสนใจแล้ว ส่วนประกอบที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือ การใช้มือประกอบคำพูดให้เป็นภาพเด่นชัดและกระตุ้นให้ดียิ่งขึ้น เช่น ใช้มือแสดงส่วน ขนาด ความใหญ่ เล็ก สั้นยาว สูงต่ำ กลม เหลี่ยม ฯลฯ

4.4 การใช้สายตา สายตาของผู้นำนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพูด ขณะพูดควรมองที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยประสานตาเป็นจุด ๆ ค่อย ๆ กวาดสายตาไปให้ทั่วถึงทุกคนอย่างช้า ๆ ข้อบกพร่องซึ่งมักพบในการใช้สายตา คือ ขอบก้มหน้าเวลาพูด ไม่กล้าสบตาผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือหลบตา เบนสายตา มองพื้น ฝ่าห้อง เพดาน ฯลฯ

4.5 การแสดงออกของสีหน้า ผู้นำที่มีประสบการณ์น้อยมักจะเกิดความประหม่า มีสีหน้าเคร่งเครียด เคร่งขรึม ทั้ง ๆ ที่ปกติอาจเป็นคนยิ้มแย้ม แจ่มใส ฉะนั้น ผู้นำที่ดีต้องทำสีหน้าให้เป็นปกติ และแสดงออกทางสีหน้าให้ตรงกับเรื่องที่พูด

5. การเตรียมการสอนหรือการนำ ขั้นตอนในการเสนอเรื่องเฉพาะและเนื้อหาสาระ การเตรียมการสอนนับว่าสำคัญมาก สำหรับผู้นำฝึกใหม่หรือเก่าต้องเตรียมการสอน หรือการนำเสนอเป็นอย่างดีจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ และใช้เทคนิควิธีได้อย่างถูกขั้นตอน

ทักษะหลักของการเป็นผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรม

รูปแบบของการเป็นผู้นำมีหลากหลายที่เน้นไปในเรื่องของทักษะการเป็นผู้นำ บางรูปแบบที่ดีที่สุดได้รับการออกแบบมาสำหรับองค์กรบางองค์กรโดยเฉพาะ เพราะถือว่าเป็นการยากอย่างยิ่งในการที่จะวาดภาพบรรยายทักษะการเป็นผู้นำนันทนาการหลักออกมาด้วยแปรงทาสีที่มีขนาดทั่ว ๆ ไปโดยไม่จำกัด อย่างไรก็ตาม ทักษะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการเป็นผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรมที่ผู้นำทั่วไปที่มีชื่อเสียงได้ให้ข้อเสนอแนะไว้โดยไม่จำกัดว่ากลุ่มที่ท่านกำลังเป็นผู้นำอยู่นั้นเป็นชนิดหรือประเภทใด ไม่ว่าจะเป็นบริษัทธุรกิจหรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์ หรือไม่ว่าท่านจะเป็นผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากปวงชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในฐานะรัฐบาลก็ตาม ทักษะหลักที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำนันทนาการเพื่อการฝึกอบรมที่สมควรต้องพัฒนาให้เกิดความเชี่ยวชาญให้ได้มีดังนี้

1. การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) ถือเป็นกลุ่มทักษะที่ซับซ้อนที่ประกอบด้วยความสามารถในการระบุประเด็นปัญหาที่วิกฤติ สามารถวิเคราะห์ข้อความจริงและข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และตัดสินใจตามแนวทางเชิงกลยุทธ์ ซึ่งบางทีอาจร่างรายละเอียดออกมาเป็น "วิสัยทัศน์" ก็ได้ ผู้นำต้องมีความสามารถในการวางแผนกำหนดรายละเอียดของโครงการกิจกรรมได้หลังจากที่ได้รับข้อมูลและจัดแบ่งประเภทจากข้อมูลที่ได้รับและจำเป็นสำหรับการตัดสินใจ ถ้าผู้นำไม่สามารถกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทิศทางที่จะดำเนินการได้จะเป็นผู้นำที่ขาดประสิทธิผลในการนำทุกสิ่ง

2. การสื่อสาร (Communication) ถือเป็นทักษะพื้นฐานสำหรับผู้นำใด ๆ ก็ตาม ซึ่งเมื่อได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์แล้ว ผู้นำต้องรอบรู้เกี่ยวกับการเมือง (Political Savvy-practical knowledge and ability)

3. ความยืดหยุ่นหรือความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่สภาพปกติหลังเผชิญเหตุการณ์คับขัน (Resilience)

4. ความคล่องแคล่วว่องไวในการเรียนรู้ (Learning Agility) (แหล่งที่มา: http://EzineArticles.com/?expert=Leonard_Kloeber)

พีระพงษ์ บุญศิริ (2542) ได้กล่าวถึงทักษะเฉพาะที่เป็นองค์ประกอบในการเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของนันทนาการ ที่ผู้นำนันทนาการควรมี ดังนี้

1. ใฝ่รู้และพบปะกับบุคคลทั่วไป เพื่อการจัดกิจกรรมนันทนาการและกระตุ้นให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด

2. ติดตามผลและดูแลการจัดกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามโปรแกรมอย่างเหมาะสม

3. ปรึกษาหารือ หรือ ประชุมเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดบริการนันทนาการให้เหมาะสมเป็นประจำ

4. ประสานงานติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนเพื่อการแลกเปลี่ยนสื่อสารต่อกัน

5. พบปะผู้มีความรู้ความสามารถทางนันทนาการเพื่อการแลกเปลี่ยนที่ดี

6. ศึกษาสนใจข่าวสารต่าง ๆ เป็นประจำและสม่ำเสมอ

7. รู้จักเข้าใจ กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

8. จัดเตรียมโครงการต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าและต่อเนื่อง

9. มีการวัดและประเมินผลงานตลอดทุกระยะ

การวางแผนโครงการจัดกิจกรรมนันทนาการ

การวางแผนที่ดี จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นอย่างดีและสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ในระยะยาวได้อีกด้วย ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นจะต้องมุ่งสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิก ต้องเลือกกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของสมาชิกและเป็นประโยชน์ในการช่วยพัฒนาคนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมอีกด้วย ซึ่งการวางแผนโครงการจัดกิจกรรมนันทนาการจึงมีหลักการในการจัดทำโครงการ โดยคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้เป็นสำคัญ (จิระวัฒน์ ศิริจารุวงศ์, 2546)

1. ความต้องการและความสนใจของสมาชิกชุมชน ผู้จัดควรสำรวจความต้องการและความสนใจของสมาชิกในชุมชนที่เป็นกลุ่มใหญ่มีการศึกษาเป็นอย่างไร มีชนบทธรรมเนียมเป็นอย่างไร มีความรู้สึกรู้สึกคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นหนาตาการเป็นอย่างไร ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และเลือกกิจกรรมบรรจุเข้าไปในโครงการ ซึ่งจะช่วยให้การจัดดำเนินการในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ

2. อายุ เพศ ของสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมกิจกรรมตามโครงการ ผู้จัดต้องสำรวจกลุ่มสมาชิกว่าส่วนใหญ่เป็นเพศใด อายุประมาณเท่าใด เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการเลือกกิจกรรมหรือวิธีดำเนินการกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

3. การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ทั้งส่วนของรัฐและเอกชน ผู้จัดต้องประสานสัมพันธ์ ขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานเหล่านี้ ทั้งด้านความคิดแรงงาน ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ เท่าที่หน่วยงานนั้นจะเอื้อเอื้อเผื่อแผ่ให้ได้ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากหน่วยงานเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนงานได้เป็นอย่างดี

4. สมรรถภาพและความพร้อมทางด้านร่างกายของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะว่า กิจกรรมบางอย่างนั้นเหมาะสำหรับคนที่ร่างกายแข็งแรง บึกบึน ถ้าหากนำกิจกรรมดังกล่าวมาจัดให้ กับสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมที่มีร่างกายไม่แข็งแรงเพียงพอ อาจทำให้เกิดอันตรายได้ ทำให้ผู้เข้าร่วม เกิดความท้อแท้ใจ เบื่อหน่ายในกิจกรรมนั้นหนาตาการไปเลยก็ได้

5. สุขภาพจิตหรือสภาพอารมณ์ของสมาชิกส่วนใหญ่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องสำรวจดูว่าเป็น อย่างไร เช่น บางกลุ่มอาจจะเป็นคนโมโหง่าย การจัดกิจกรรมที่มีรายละเอียดมากควรตัดไป หรือ กิจกรรมที่มีการกระทบกระทั่งกันนั้นสมควรยกเลิกไป เพราะอาจทำให้สมาชิกแตกความสามัคคีได้

6. ขนาดของกลุ่มต้องพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร มีจำนวนมากน้อยเพียงใดเพราะกิจกรรมบางอย่างอาจเหมาะสำหรับกลุ่มเล็ก ๆ ถ้าหากเป็นกลุ่มใหญ่ควรจัดกิจกรรมอีกประเภทหนึ่งแทน

7. ผู้นำหนาตาการจัดควรพิจารณาถึงผู้นำหนาตาการที่สามารถช่วยดำเนินการให้สมาชิกได้รับความพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด

8. ระยะเวลาของการดำเนินการกิจกรรมต้องรู้ถึงระยะเวลาของการดำเนินการ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเวลาของการดำเนินงานภายในระยะเวลาที่มีอยู่

9. สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรจัดให้มีขนาดเพียงพอ เหมาะสมแก่สมาชิก

10. งบประมาณ ผู้จัดต้องสำรวจแหล่งงบประมาณก่อนว่า ในการจัดดำเนินการโครงการ งบประมาณสนับสนุนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้งานดำเนินการต่อเนื่องได้ดีโดยไม่หยุดชะงัก

11. ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ จัดจะต้องสำรวจว่า เข้าร่วมโครงการนั้นมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมใดบ้าง ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการเลือกกิจกรรมบรรจุเข้าไปในโครงการ ต้องไม่จัดกิจกรรมที่คนส่วนใหญ่เคยทำมาแล้ว เพราะกิจกรรมดังกล่าว จะไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมนันทนาการที่ใช้ในการฝึกอบรม ควรมีลักษณะดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ทุกคนแนะนำและเปิดเผยตัวเอง
2. สร้างให้ทุกคนในกลุ่มได้รู้จักคุ้นเคยกัน
3. ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน ทำให้มีการใช้ความคิดร่วมกัน
4. ทำให้บรรยากาศในการฝึกอบรมเป็นไปอย่างผ่อนคลายและเป็นมิตรกัน
5. ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความมั่นใจและกล้าแสดงออก
6. เน้นให้ผู้รับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง (Trainee-centered)
7. ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง
8. ช่วยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง
9. เป็นกิจกรรมที่ให้เกียรติผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน
10. ให้สาระความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน
11. มีสถานการณ์การแข่งขันเชิงสร้างสรรค์
12. มีความหลากหลายในรูปแบบของกิจกรรม
13. เป็นกิจกรรมที่สร้างความท้าทายและกระตุ้นให้ผู้รับการฝึกอบรม

ประโยชน์ของกิจกรรมนันทนาการในการฝึกอบรม

กิจกรรมนันทนาการที่นำมาใช้ในการฝึกอบรมมีประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้อื่นที่เข้าร่วมการอบรมด้วยกัน
2. ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความคุ้นเคยและความสนิทสนมกันเร็วขึ้นกว่าที่จะรู้จักกันเองกับสมาชิกคนอื่น ๆ
3. กิจกรรมที่นำมาใช้ในการฝึกอบรมยังทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มที่
4. ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนเร็วขึ้น
5. ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสนุกสนาน โดยไม่รู้สึกว่ากำลังรับการอบรม
6. ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดเรียนรู้ได้ในเวลาอันสั้น เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย
7. ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกล้าแสดงออกในการเข้าร่วมกิจกรรมและกล้าแสดงความคิดเห็น

องค์ประกอบของกิจกรรมนันทนาการที่ใช้ในการฝึกอบรม

โดยทั่วไป กิจกรรมนันทนาการที่ใช้ในการฝึกอบรมจะมีองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกับกิจกรรมนันทนาการทั่วไป โดยผู้นำนันทนาการต้องเตรียมตัวไปทำหน้าที่ให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของ กิจกรรมนันทนาการที่ใช้ในการฝึกอบรม เพื่อที่การทำหน้าที่จะได้ดำเนินไปอย่างสมบูรณ์และบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ องค์ประกอบของกิจกรรมนันทนาการที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่

1. ชื่อของกิจกรรม
2. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

3. ขนาดของกลุ่ม/จำนวนคนที่เข้าร่วมกิจกรรม
4. อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบกิจกรรม
5. วิธีการเข้าร่วมกิจกรรม
6. สถานที่และระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม
7. วิธีดำเนินการจัดกิจกรรม
8. กฎ กติกา และการตัดสินผลการเข้าร่วมกิจกรรม
9. สรุปสาระของกิจกรรม
10. การนำสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ในหน้าที่การงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป้าหมาย

สรุป

การฝึกอบรมส่วนใหญ่จะจัดภายในสถานที่ที่เป็นอาคาร มีวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรขององค์กร/หน่วยงาน และมีการนำกิจกรรมนันทนาการไปใช้ในการ สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้ารับการอบรมที่มาจากต่างสถานที่ ต่างองค์กร/หน่วยงาน ผู้นำ นันทนาการเพื่อการฝึกอบรมจึงเป็นผู้หนึ่งที่มีความสำคัญและมีส่วนช่วยในการที่จะทำให้ การฝึกอบรมในโครงการใดก็ตามประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วย การที่คนเราจะมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะทีมได้ดี จะต้องผ่านกระบวนการสร้างอารมณ์ร่วม และบรรยากาศที่จะรวมกันเป็นทีม สิ่งสำคัญที่สุดในการทำให้ภารกิจสร้างทีมประสบผลสำเร็จ คือ การที่ทุกคนทุกฝ่ายต้องดูแลกัน ในฐานะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันทุกคนเป็นอย่างดี ด้วยความเอาใจใส่ ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนจึงจะเข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างด้วยความสมัครใจและ สนุกที่จะทำโครงการฝึกอบรม การสร้างทีมจึงจะประสบความสำเร็จอย่างสูง